ВСС-12040 12-10-2026

Отговори на въпроси на Светлозар Костов, прокурор в Апелативна прокуратура – София от Дарин Велчев Христов, кандидат за изборен член на ПК на ВСС:

Въпрос 1 за лобизма и задкулисието в съдебната система – Посещавали ли сте ресторант „Осемте джуджета“ и клуб „SS“ в гр. София? Познавате ли лицата Петьо Петров „Еврото“ и Мартин Божанов „Нотариуса“ и ако да, какви отношения сте имали с тях?

Отговор на въпрос 1: Никога не съм посещавал ресторант „Осемте джуджета“ в гр. София. Никога не съм посещавал клуб „SS“ в гр. София. Не познавам Петьо Петров, известен като „Еврото“. Не познавам Мартин Божанов, известен като „Нотариуса“. Не съм имал нито лични, нито служебни отношения с тези лица.

Въпрос 2 за предстоящия избор на главен прокурор – Какъв трябва да е профилът на бъдещия главен прокурор според вас? Какви качества трябва да има един кандидат за главен прокурор, за да гласувате за него?

Отговор на въпрос 2: За мен кандидатът за главен прокурор трябва не просто формално да отговаря на общите изисквания за заемане на магистратска длъжност по чл. 162 от ЗСВ и да има изискуемия 12-годишен стаж по чл. 170, ал. 4 от ЗСВ. Убеден съм, че решаващи са високите професионални и нравствени качества, посочени в чл. 170, ал. 5 от ЗСВ: безусловен етичен стандарт и способност той да бъде отстояван; задълбочени правни знания, богат практически опит, ръководни и административни умения и силни аналитични способности; доказана независимост, воля за налагане на законността и решителност при изпълнение на служебните задължения; умение да работи с хора, да мотивира колегите си и да поема лична отговорност за решенията си.

Нормативните изисквания очертават необходимия минимум, но за мен въпросът какъв трябва да бъде бъдещият главен прокурор включва много повече. Бих подкрепил човек, който познава прокуратурата отвътре – не само нейната структура и правомощия, а начина, по който тя действително работи. Човек, който знае какво означава да вземеш трудно решение по конкретно дело и след това лично да носиш отговорността за него. За мен е важно кандидатът да има собствено мнение и характер да го защитава, но и професионалната зрялост да приеме, че друг прокурор може да има различна позиция. Не искам прокуратура, в която всички мислят

еднакво, защото някой очаква това от тях. Искам прокуратура, в която всеки прокурор има спокойствието да каже: „Това е моето решение и мога да го защитя с доказателствата и със закона." Именно тук виждам една от най-важните задачи на бъдещия главен прокурор – да гарантира среда, в която колегите могат да решават делата си независимо. Ще преценявам много внимателно и отношението на кандидата към властта, която получава с тази длъжност. Моето убеждение е, че добрият ръководител не е човекът, който непрекъснато демонстрира правомощията си. Напротив - колкото повече власт има, толкова по-важно е да знае кога не трябва да я използва. Разбира се, главният прокурор трябва да бъде и добър администратор. Но общи обещания за „оптимизация", „повишаване на ефективността" и „укрепване на общественото доверие" не биха били достатъчни, за да ме убедят. Искам да чуя конкретно кои са проблемите на прокуратурата, защо са възникнали, какво реално може да направи главният прокурор за тях и в какъв срок. За мен е важно кандидатът да може да каже „не знам", когато не знае, и „сгреших", когато е сгрешил. На толкова висока позиция това понякога изисква повече характер, отколкото настояването на всяка цена, че си бил прав. Главният прокурор трябва да защитава прокуратурата, но не на всяка цена. Когато критиката към нея е несправедлива, той трябва да има смелостта да я защити. Когато обаче прокуратурата е допуснала грешка, трябва да има същата смелост да я признае и да я поправи. Затова, когато решавам дали да гласувам за един кандидат, бих си задал прост, но решаващ въпрос: бих ли имал доверие на този човек, ако утре трябва да взема трудно професионално решение, което не съвпада с неговото мнение? Ако отговорът ми е „да", това би било много сериозен аргумент да го подкрепя.

Въпрос 3 за независимостта на прокуратурата и на съдебната власт – На 24 октомври 2019 г. главният прокурор Сотир Цацаров, в процедурата по избор на Иван Гешев за главен прокурор, заяви, че по-важно от това какво се случва в сградата на ВСС е това какво се случва в две други сгради. В светлината на това признание за влиянието на задкулисието в съдебната система как възнамерявате да възстановите и отстоявате независимостта на прокуратурата и на съдебната власт?

Отговор на въпрос 3: Моето убеждение е, че задкулисието не може да се утвърди там, където има реална публичност и лична отговорност.

Затова не приемам прозрачността като формално публикуване на решения, а като задължение ясно да се назовават опитите за влияние, независимо откъде идват и кого засягат. Всеки член на ВСС трябва не само да отказва участие в подобни практики, но и да има смелостта да ги направи обществено достояние. Ако бъда избран за член на Прокурорската колегия на ВСС, ще поема личен и публичен ангажимент да огласявам всеки опит за неправомерно въздействие върху работата ми, както и всеки такъв опит, за който узная спрямо мои колеги – членове на ВСС или магистрати. За мен независимостта не се защитава с декларации, а с конкретно поведение във всеки отделен случай.

Действително, на заседание на ВСС от 24.10.2019 г. бившият главен прокурор Сотир Цацаров направи следното изказване при изслушването на кандидатурата на Иван Гешев за главен прокурор: *„Но за мен много по-важно от това какво става в тази зала е какво става в две други сгради - едната е Съдебната палата, другата е сградата на ВСС. И в двете сгради има хора - едните са подкрепени от едни медии и с политическа подкрепа, другите са организирани по друг начин. Важното е тези две групи хора да не стигнат до сблъсък. Този избор се превърна в залог за неща, които са далеч извън съдебната власт."* Аз не възприемам това изявление като признание за задкулисие в съдебната власт. В конкретния контекст то се отнася до организираните протести пред Съдебната палата в гр. София срещу избора на Иван Гешев и до контрапротеста пред сградата на ВСС. Независимо от това кой как интерпретира цитираното изказване, моето разбиране е ясно: проблемите на съдебната власт трябва да се решават в Съдебната палата и във ВСС, чрез законни процедури, професионален дебат и носене на отговорност, а не под натиска на тълпите пред тези институции.

Въпрос 4 за дисциплинарната дейност на Прокурорската колегия – Запознат ли сте с дисциплинарната дейност на Прокурорската колегия? Намирате ли съществени проблеми в тази дейност? Ако кандидатът е бил административен ръководител на ОСВ, налагал ли е, респективно правил ли е предложения за налагане на дисциплинарно наказание на магистрати и колко от тях окончателно са влезли в сила? Как ще коментирате изложените по-долу числа?

Макар и да не е публикувана официална статистика за дисциплинарната дейност на ПК, от различни източници е известно, че за

последните 10 години от всички образувани дисциплинарни дела едва в около 55% от делата са наложени дисциплинарни наказания, в преобладаващия случай „забележка“. От тях делът на влезлите в сила наказания е едва около 35-40% (спрямо всички образувани дела). Изцяло отменените от ВАС наказания са около 15-20%, предимно заради процесуални нарушения.

Отговор на въпрос 4: Познавам дисциплинарната практика на Прокурорската колегия като страничен наблюдател и според мен тя поставя въпроси, които не бива да се подценяват. За да изложа личната си оценка, първо е важно да очертая нормативната рамка, в която се развиват тези производства:

Действащата нормативна уредба на дисциплинарната отговорност на магистрати урежда дисциплинарни нарушения, свързани с виновно неизпълнение на служебните им задължения, системно неспазване на процесуалните срокове, неоправдано забавяне на производството, нарушение на Етичния кодекс и неизпълнение на други служебни задължения. За магистратите и административните ръководители се прилагат дисциплинарни наказания – забележка; намаляване на основното възнаграждение (от 10 до 20% за срок от 6 месеца до 1 година); понижаване в ранг или в длъжност; освобождаване от ръководна длъжност; дисциплинарно освобождаване от длъжност. За членове на ВСС – забележка, дисциплинарно освобождаване или лишаване от право да упражняват юридическа професия до 2 години. Забележката се налага от административния ръководител. Всички останали наказания се налагат от съответната колегия на ВСС, а за изборен член на ВСС – от Пленума на ВСС. Дисциплинарното производство се образува в срок до 1 година от откриването, но не по-късно от 3 години от извършването на нарушението (съгласно последните изменения на ЗСВ). Абсолютната давност в определени случаи е 5 години от извършване на деянието. Действащите правила за дисциплинарните производства уреждат като част от правото на защита задължително да се изслушва привлеченото лице или да се приемат писмените му обяснения. При неизпълнение на това съдът отменя наказанието без разглеждане по същество. Правилата изискват при определяне на наказание за забавяне на дела задължително да се отчете натовареността: индивидуалната натовареност на магистрата и общата

натовареност на съответния орган. При образувано производство за дисциплинарно освобождаване или за освобождаване на административен ръководител съответната колегия може да отстрани лицето от длъжност за срок до 3 месеца.

Според мен както действащата уредба, така и досегашната дисциплинарна практика разкриват няколко основни проблема, по които бъдещият състав на ВСС трябва да действа последователно и без отлагане:

На първо място, за мен е реален рискът дисциплинарната практика да бъде повлияна от субективизъм и да се превърне в инструмент за натиск. Не мога да пренебрегна споделяното от множество магистрати, включително от автора на въпроса, усещане, че производства се образуват по неясни стандарти, избирателно или като лост за вътрешноадминистративен и институционален натиск спрямо независими магистрати. Дори самото устойчиво наличие на такова усещане е проблем, защото подкопава доверието в безпристрастността на дисциплинарната дейност.

Оттук следва и вторият проблем – липсата на предвидимост и последователност в дисциплинарната практика. За мен е неприемливо за сходни по характер нарушения да се налагат коренно различни наказания или в едни случаи да има строга реакция, а в други – необяснима пасивност. Справедливата дисциплинарна практика трябва да се основава на ясни, еднакво приложими критерии.

Третият сериозен проблем е продължителността на производствата. Убеден съм, че прекомерното забавяне на проверките и делата на практика наказва магистрата преди да е установена отговорността му. Например магистрати с висящи дисциплинарни производства не могат да получават ДМС и това положение понякога продължава с години. Подобна процедура не само създава несигурност, но може и неоправдано да злепостави лицето, срещу което се води производството.

Четвъртият сериозен проблем е липсата на достатъчно ефективен механизъм за бърза реакция при тежки нарушения. Моето мнение е, че когато са налице убедителни данни за поведение, което сериозно засяга престижа на съдебната власт, институциите трябва да могат да действат своевременно, при пълно спазване на правото на защита. Нито прибързаното наказване, нито продължителното бездействие са приемливи.

Както съм посочил в концепцията си, защитата на независимостта на съдебната власт изисква активна, последователна и балансирана позиция. Това означава бърза и адекватна защита на магистратите, които съвестно изпълняват задълженията си и са обект на необосновани атаки, но също толкова бързи и ефективни действия спрямо онези, които са извършили дисциплинарни нарушения.

По отношение на представената статистика, макар тя да се основава на неофициални източници, според мен посочените данни са достатъчно сериозен сигнал и не бива да бъдат подминати. Бъдещият ВСС, и в частност Прокурорската колегия, трябва системно да проучи практиката на ВАС по дисциплинарните производства, особено решенията, с които наложени наказания са отменени. Трябва да бъде изграден ясен каталог на повтарящите се грешки и уязвимости в процедурите, както и конкретен механизъм за тяхното отстраняване. Ако ВАС многократно отменя решения поради един и същ процесуален пропуск, след втория или третия случай вече не става дума за единична грешка. Това е системен проблем, който изисква институционална реакция.

ПРОКУРОР:
кандидат за изборен член
на ВСС, Прокурорска колегия

ДАРИН ХРИСТОВ